

ŁM + AM = ♥

Łukasz
Mackiewicz

497 BŁĘDÓW

...I JESZCZE 100

Jak nie zbłądzić
w zawłoścach
polszczyzny

na ~~całe~~
szczęście

misia
koalce

Alladyn

lada
chwila

Spider-Man

51. Nazwy członków narodów i szczepów, przedstawicieli ras, mieszkańców terenów geograficznych

afroamerykanin, Afro-Amerykanin	Afroamerykanin
azjata	Azjata
buszmen	Buszmen
europczyk	Europejczyk
kaszub	Kaszub
krakowianka	Krakowianka
marsjanin	Marsjanin
metys	Metys
mulat	Mulat
murzyn	Murzyn ('człowiek rasy czarnej')
paryżanie	Paryżanie
pomorzanin	Pomorzanin
słowianin	Słowianin
ślązak	Ślązak
warszawiak	Warszawiak
ziemianin	Ziemianin ('mieszkaniec Ziemi')
żyd	Żyd ('członek narodu żydowskiego')
Ale:	wikingowie, górale

Opis błędów poświęcony pisowni od wielkich i małych liter warto rozpocząć od nazw określających pewne zbiorowości ludzi. Do końca 2025 r. obowiązywały nieco inne zasady. Można powiedzieć, że granica między pisownią wielką i małą literą przebiegała niejako na poziomie miast. Wielką literą pisaliśmy nazwy mieszkańców planet, kontynentów, krajów oraz regionów (*Ziemianin*, *Azjaci*, *Polka*, *Pomorzanie*), podczas gdy określenia mieszkańców miast, wsi i członków mniejszych społeczności wymagały małej litery. Dziś – w świetle najnowszych zmian RJP – nazwy te zapisujemy wielką literą:

Warszawiak, *Poznanianka* (mieszkańcy miast)

Wieprzaczanin, *Łodygowiczanka* (mieszkańcy wsi)

Żoliborzanin, *Kleparzanka* (mieszkańcy dzielnic miast)

Mała litera jest właściwa jedynie w przypadku nazw członków pozostałych społeczności: stronnictw politycznych, organizacji społecznych, zespołów artystycznych i sportowych, więźniów obozów koncentracyjnych, zgromadzeń zakonnych, grup wyznaniowych i religijnych itp.: *peeselowiec* (członek PSL-u), *filareta* (członek tajnego stowarzyszenia

młodzieży polskiej), *mazowszanka* (członkini zespołu Mazowsze), *legionista* (członek klubu sportowego Legia), *oświęcimiak* (więzień obozu zagłady w Oświęcimiu), *dominikanin* (członek zakonu), *muzułmanka* (wyznawczyni islamu).

Jak powinniśmy mówić o osobach czarnoskórych?

Pokłosiem kolonializmu jest to, że angielskie *Negro* czy francuskie *nègre* obrosły negatywnymi konotacjami, które przeniesiono także na polski odpowiednik – wyraz *Murzyn*. Jeszcze nie tak dawno dzieci w szkołach recytowały wiersz o Murzynku Bambo, ale dziś nazwanie osoby czarnoskórej Murzynem może ją po prostu urazić. Przyznam, że do czasu pisania tej książki uparcie zaklinałem rzeczywistość: skoro przed laty *Murzyn* nie był słowem nacechowanym, dlaczego nagle mamy się go wystrzegać? Ale procesów językowych, zwłaszcza tych o skali wręcz globalnej, nie sposób odwrócić. Z szacunku do osób czarnoskórych właśnie tak powinniśmy o nich mówić – lub za pomocą samego przymiotnika, np. *Mój kolega jest czarnoskóry*.

Dwojaką pisownię napotykaemy zaś w przypadku *Żyda* (czyli członka narodu żydowskiego) i *żyda* (czyli wyznawcy judaizmu). Warto też zapamiętać, że gdy mowa o *wikingach* czy *góralach*, należy się posłużyć małą literą – choć to określenia członków pewnych społeczności, to nie pochodzą one od nazw konkretnych regionów (a tylko wówczas uprawniony byłby zapis od dużej litery).

52. Terminy astronomiczne jako nazwy własne i wyrazy pospolite

Księżyc (naturalny satelita Ziemi), ale: *księżyc* (Księżyc widziany na niebie)

Słońce (gwiazda najbliższa Ziemi), ale: *słońce* (Słońce widziane na niebie)

Ziemia (planeta), ale: *ziemia* (skorupa ziemska)

Terminy astronomiczne zapisujemy wielkimi literami: *Księżyc*, *Słońce*, *Ziemia*, jak również *Mars*, *Wenus*, *Gwiazda Polarna*, *Wielki Wóz* czy *Droga Mleczna*. Słowa *księżyc*, *słońce*, *ziemia* funkcjonują również jako wyrazy pospolite i wówczas właściwy jest zapis od małej litery:

Dzisiaj wieczorem prawie nie widać *księżyc*a.

Nie patrz prosto w *słońce*, bo będą cię boleć oczy.

Na Haiti doszło do trzęsienia *ziemi*.

Rozróżnienie to bywa jednak nieostre, a wyrażenia, w których skład wchodzi terminy astronomiczne, mogą być zapisywane dwojako: *wschód Słońca*, *zaćmienie Księżyc*a (zapisy właściwe w tekście naukowym), ale *wschód słońca*, *zaćmienie księżyc*a (w powieści lub swobodnym wpisie na blogu).

57. Nazwy dzielnic, ulic, placów, rynków, ogrodów, parków, bulwarów, budowli, zabytków, obiektów sportowych itp.

aleja Słowackiego	Aleja Słowackiego
bulwar Nadmorski	Bulwar Nadmorski
cmentarz Agrykola	Cmentarz Agrykola
klasztor Cystersów	Klasztor Cystersów
kościół Świętej Rodziny	Kościół Świętej Rodziny albo Kościół św. Rodziny
most Poniatowskiego	Most Poniatowskiego
osiedle Zawada	Osiedle Zawada
pałac Krasińskich	Pałac Krasińskich
plac Trzech Krzyży	Plac Trzech Krzyży
pomnik Słowackiego	Pomnik Słowackiego
Ale:	ulica 3 Maja

Oto jedna z bardziej rewolucyjnych zmian RJP, które weszły w życie w 2026 r. Dłaczego? Ponieważ dotyczy ona niezliczonej ilości różnorodnych nazw własnych: nazw placów, kościołów, zamków, pomników itd.

Wcześniej, aby określić pisownię, należało ustalić, czy pierwszy człon jest jedynie tzw. określeniem gatunkowym (rodzajowym), czy raczej stanowi część nazwy własnej. Brakowało tu analogii do opisaney wyżej zasady dotyczącej nazw geograficznych (► błąd 56). Skoro pisaliśmy *Morze Bałtyckie*, czemu *cmentarz Powązkowski* wymagał małej litery? W obu regułach była mowa o wyrazach pospolitych, ale wyłącznie te w nazwach obiektów miejskich trzeba było zapisywać od małych liter.

Od 2026 r. reguła ta brzmi następująco:

W nazwach obiektów przestrzeni publicznej wszystkie wyrazy (oprócz wewnętrznych przyimków i spójników oraz wyrażen typu imienia) zapisuje się wielką literą. Stojący na początku nazwy wyraz określający rodzaj obiektu, np.: *aleja, brama, bulwar, cmentarz, kopiec, kościół, klasztor, molo, most, osiedle, pałac, park, plac, pomnik, rondo, skwer, willa, zamek*, traktuje się jako część nazwy własnej i pisze się wielką literą³².

Tym samym problem z każdorazowym ustalaniem zapisu danej nazwy nareszcie odszedł do lamusa! Nie trzeba odtąd się dowiadywać, jak dokładnie ona brzmi – nazwy obiektów przestrzeni publicznej wymagają wyłącznie wielkiej litery: *Cmentarz Powązkowski, Most Poniatowskiego, Plac Trzech Krzyży* itd.

³² RJP, *Zasady...*, s. 47.

Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest **pisownia nazw ulic**. Słowo *ulica* nadal będzie zapisywane od małej litery: *ulica Wybickiego*, *ul. Kubusia Puchatka*. Z czego wynika ów wyjątek? Zapewne chodzi o to, że wyraz *ulica* nie jest obligatoryjną częścią nazwy. Naturalne jest, że mówimy np. *Mieszkam na Wybickiego*, a gdy chodzi o rondo, most czy jakikolwiek inny obiekt w przestrzeni publicznej, rzadko pomijamy ów pierwszy człon nazwy. Skoro więc wyraz *ulica* nie stanowi immanentnego elementu nazwy własnej, to nie ma potrzeby zapisywania go od wielkiej litery.

58. Nazwy nagród

nobel	Nobel
oscar	Oscar
nagroda Nobla	Nagroda Nobla
nagroda Pulitzera	Nagroda Pulitzera
Ale:	nagroda Złota Palma albo Nagroda Złota Palma nagroda Paszport Polityki albo Nagroda Paszport Polityki

Kolejna ze zmian RJP obowiązująca od 2026 r. dotyczy pisowni nazw nagród, a także orderów, medali, odznaczeń i tytułów honorowych. Wydaje się, że to rozwiązanie godne aprobaty. Wcześniej obowiązywało identyczne rozróżnienie jak w przypadku wielowyrazowych nazw geograficznych (► błąd 56). W zależności od tego, czy drugi człon występował w mianowniku, czy w dopełniaczu, pisaliśmy *Nagroda Nobla*, ale *nagroda Złota Palma*. Obecnie zasady każą zapisywać te nazwy w całości wielkimi literami, czyli *Nagroda Złota Palma*.

Czemu więc w poprzednim akapicie na zielono został oznaczony wyraz *nagroda* zapisany małą literą? Wynika to z wyjątku, jaki przewidziano w nowych zasadach:

UWAGA: Jeśli twórcy nagrody bądź odznaczenia nie umieścili w ich nazwie wyrazów *nagroda*, *medal*, *odznaka*, tj. potraktowali je jak określenia rodzajowe, wyrazy te można zapisać małą literą, np.

nagroda Paszport Polityki, *nagroda Polskie Noble*, *nagroda Skrzydła Ikara*, *medal Sprawiedliwy wśród Narodów Świata*, *odznaka Strażak Wzorowy*³³.

Innymi słowy: teoretycznie zasada się zmieniła, ale jeśli przywykliśmy do dawnych przepisów, to nadal możemy stosować zapis od małej litery, o ile mamy do czynienia z określeniem rodzajowym, a nie częścią nazwy własnej.

³³ RJP, *Zasady...*, s. 49–50.

114. Przecinek a (nieistniejące) wtrącenia

Nasza sąsiadka, księgowa, zwykle późno kończy pracę.

Roger Federer, podobnie jak przed laty, znów był nie do pokonania w Melbourne.

Paradoksalnie, przy tworzeniu nowych wartości w kulturze, narodowi socjaliści napotykali największe trudności.

Sami kawalerowie, po wdrapaniu się na górski szczyt, bardziej byli zainteresowani wspólną grą w skata niż widokiem otaczającej ich przyrody.

Im dłuższe zdanie pojedyncze, tym większa pokusa, by poszczególne jego części oddzielić przecinkami. Autorzy uzasadniający taką interpunkcję podają zwykle jeden argument: „Bo to jest wtrącenie”. Jak zatem stwierdzić, czy rzeczywiście mamy do czynienia z wtrąceniem?

Otóż wtrącenie można **usunąć bez szkody dla sensu zdania** – to najlepszy test na to, czy dany fragment należy wydzielać przecinkami, czy nie. Jeśli zdanie zachowuje sens, to znaczy, że usunięta część stanowi wtrącenie i wymaga obustronnego oddzielenia przecinkami. Tak brzmiałyby dwa pierwsze przykłady po eliminacji wtrącenia:

Nasza sąsiadka zwykle późno kończy pracę.

Roger Federer znów był nie do pokonania w Melbourne.

Jeśli natomiast zdanie traci sens po usunięciu danego fragmentu, to znaczy, że nie jest to wtrącenie i nie wolno go wydzielać przecinkami. Opisanego testu nie przechodzą pozostałe dwa przykładowe zdania, zaczyna w nich bowiem brakować istotnych informacji (okoliczników czasu):

Paradoksalnie narodowi socjaliści napotykali największe trudności [kiedy napotykali te trudności?].

Sami kawalerowie bardziej byli zainteresowani wspólną grą w skata niż widokiem otaczającej ich przyrody [kiedy byli bardziej zainteresowani grą?].

Oczywiście brakujące informacje mogą wynikać z kontekstu (jak w drugim z powyższych zdań), ale nie jest to powodem, by wybraną część zdania traktować jako wtrącenie. Jeśli dany fragment niesie istotną informację, której usunięcie zmienia sens zdania lub sprawia, że bez znajomości kontekstu staje się ono niezrozumiałe, niepełne, to nie wolno owego fragmentu traktować jako wtrącenia. Często dotyczy to rozbudowanych fraz okolicznikowych – odnoszących się do czasu (jak w zdaniach powyżej), miejsca, sposobu, przyczyny lub celu tego, o czym mowa w zdaniu. Reasumując: jeżeli fragment zawiera ważną informację, która zmienia sens zdania, nie wolno wydzielać go przecinkami.

115. Okolicznik a reszta zdania

bez względu na coś,	bez względu na coś
dzięki czemuś,	dzięki czemuś
na skutek czegoś,	na skutek czegoś
niezależnie od czegoś,	niezależnie od czegoś
pomimo czegoś,	pomimo czegoś
poza tym,	poza tym
stosownie do czegoś,	stosownie do czegoś
w myśl czegoś,	w myśl czegoś
w nawiązaniu do czegoś,	w nawiązaniu do czegoś
w odniesieniu do czegoś,	w odniesieniu do czegoś
w odpowiedzi na coś,	w odpowiedzi na coś
w przeciwieństwie do czegoś,	w przeciwieństwie do czegoś
w przypadku czegoś,	w przypadku czegoś
w razie czegoś,	w razie czegoś
w wypadku czegoś,	w wypadku czegoś
w związku z powyższym,	w związku z powyższym
w związku z tym,	w związku z tym
wbrew czemuś,	wbrew czemuś
według czegoś,	według czegoś
wobec powyższego,	wobec powyższego
z powodu czegoś,	z powodu czegoś
za sprawą czegoś,	za sprawą czegoś
zgodnie z czymś,	zgodnie z czymś

Tak jak była mowa o tym w błędzie powyżej, od reszty zdania nie należy oddzielać okoliczników:

Pomimo niesprzyjającej pogody zdecydowaliśmy się na wyjście.

W nawiązaniu do rozmowy uprzejmie informuję, że (...).

W przypadku braku zainteresowania proszę o informację zwrotną.

Im dłuższe zdanie, tym częściej autorzy skłaniają się do oddzielenia przecinkami poszczególnych części zdania od siebie. Frazy okolicznikowe bywają dość rozbudowane, ale stanowią jedynie część zdania pojedynczego i nie wymagają przecinków.

Dla uściślenia: tak powyższą regułę ujęto w *Zasadach interpunkcji* Stanisława Jodłowskiego:

Podstawową zasadą interpunkcji polskiej przy okoliczniku jest brak jakichkolwiek znaków przestankowych (...). Wynika to stąd, że na ogół okoliczniki pojedyncze mają

187. *Sytuowany a usytuowany*

Dziś na kredyt hipoteczny mogą sobie pozwolić tylko osoby dobrze **usytuowane**.

Dziś na kredyt hipoteczny mogą sobie pozwolić tylko osoby dobrze **sytuowane**.

Definicja przymiotnika *sytuowany* to ‘będący w określonej sytuacji materialnej; zwykle w wyrażeniach: dobrze, źle, średnio sytuowany’, podczas gdy *usytuowany* znaczy zupełnie co innego – ‘umieszczony w jakimś miejscu’. O ile to drugie słowo nie sprawia kłopotów z jego właściwym użyciem (powiemy np.: *Nowa Biała usytuowana jest na lewym brzegu Białki*), o tyle pierwsze w niektórych kontekstach bywa błędnie zastępowane przymiotnikiem *usytuowany*: *osoby dobrze usytuowane* (poprawnie: *sytuowane*).

188. *Trudno a ciężko*

Ciężko powiedzieć, o co mu chodzi.

Trudno powiedzieć, o co mu chodzi.

Ciężko znaleźć coś wartościowego w tej książce.

Trudno znaleźć coś wartościowego w tej książce.

Ciężko się z nim nie zgodzić.

Trudno się z nim nie zgodzić.

Przysłówek *ciężko* pochodzi od przymiotnika *ciężki*, a ten oznacza m.in. ‘coś przykrego, coś, co trudno znieść lub jest przytłaczające’. W tym sensie jest to synonim przymiotnika *trudny*, np. *ciężkie czasy* to inaczej *trudne czasy*. Łączliwość przysłówka *ciężko* od wielu już lat – wbrew zaleceniom językoznawców – znacznie się rozszerza i bywa on używany w kontekstach, w których poczucie ciężkości czy przytłoczenia, pierwotnie związane z tym słowem, jest niezauważalne. Zamiast więc mówić, że *ciężko się z kimś nie zgodzić*, lepiej użyć słowa *trudno* albo *niełatwo*. Gdy nie rozumiemy czyjegoś zachowania, wtedy raczej *trudno* (nie: *ciężko*) *powiedzieć, o co mu chodzi*. Takie użycia przysłówka *ciężko* są wprawdzie akceptowane w normie potocznej (np. w wypowiedziach ustnych), ale w normie wzorcowej powinniśmy się ich wystrzegać.

189. *Wpływowy*

Moje dziecko jest bardzo **wpływowe**.

Moje dziecko łatwo ulega wpływom innych. Albo: Moje dziecko jest bardzo podatne na wpływ innych osób.

Przymiotnik *wpływowy* odnosi się do człowieka, który ma wpływ na innych ludzi dzięki swoim stosunkom czy znajomościom. Mówimy więc np. o *wpływowych politykach*, można też mieć *wpływowe znajomości*. Nie powiemy natomiast *wpływowe dziecko*. Brakuje

w polszczyźnie precyzyjnego określenia na osobę, która poddaje się wpływom innych, dlatego powiemy, że *dziecko łatwo ulega wpływom* lub *jest podatne na wpływ innych osób*.

190. *Zaopiekowany*

Moja mama nie została zaopiekowana tak, jak być powinna.

Moją mamą nie zaopiekowano się jak należy.

Forma *zaopiekowany* szerzy się w tekstach od wielu już lat, ale nie zyskała aprobaty językoznawców – i nie wydaje się, by miało być inaczej. Wynika to z tego, że *zaopiekować się* jest czasownikiem nieprzechodnym, czyli nie da się od niego utworzyć imiesłowu przymiotnikowego biernego (ani jakiegokolwiek innego). Dlaczego? Otóż czasowniki przechodnie na ogół rządzą biernikiem: *chwalić* (kogo?) *dziecko* → *dziecko było chwalone*; *malować* (co?) *obraz* → *obraz został namalowany*. Tymczasem *zaopiekować się* wymaga narzędnika: *zaopiekować się* (kim?) *mamą*. Sporadycznie zdarza się, że czasowniki rządzące narzędnikiem są przechodnie, przykładem jest *rządzić*: *rządzić* (czym?) *państwem* → *państwo było rządzone*. Jednak *opiekować się* tym się różni od *rządzić*, że zawiera zaimek zwrotny *się*, a ten nie powinien zniknąć podczas zamiany na stronę bierną.

Aby wyrazić odpowiedni sens, można sięgnąć po inne wyrażenia, jak *otoczony opieką*, *wzięty pod opiekę*, *otoczony troską*, *dobrze potraktowany*, lub posłużyć się inną formą gramatyczną, np. bezosobnikiem: *Moją mamą nie zaopiekowano się jak należy*.

Pozostałe błędy dotyczące niewłaściwego znaczenia

191. *Oby, tedy i tudzież*

Czy ty *oby* się nie mylisz?

Tedy waszmość zsiadł z konia.

Zdecyduję się na psychologię *tudzież* socjologię.

Czy ty *aby* się nie mylisz?

Wtedy waszmość zsiadł z konia.

Zdecyduję się na psychologię albo socjologię.

Warto pamiętać, czym różnią się partykuły *aby* i *oby*. Tej pierwszej używamy, gdy chcemy wyrazić wątpliwość: *Czy ty **aby** się nie mylisz?*. Z kolei *oby* nadaje zdaniu charakter życzenia (zwykle pozytywnego): ***Oby** się nam udało!*

pomyślenia. Niewykluczone, że w przyszłości również inne wyrazy podane wyżej będzie można – czy wręcz trzeba – odmieniać.

317. Nieodmienne nazwy miejscowości

(do) Chicaga	(do) Chicago
(do) Bonnu	(do) Bonn
(o) Essenie	(o) Essen
(o) Koloradzie	(o) Kolorado
(w) Nagasace	(w) Nagasaki
(w) Toledzie	(w) Toledo

Nieodmienne są również niektóre nazwy miejscowości. Błąd bierze się z tego, że dałoby się bez trudu dopasować do nich wzorzec fleksyjny (*do Bonnu, o Essenie* itp.), jednak w tradycji utarło się nieodmianie tych nazw. Czasem powodem jest potencjalna trudność z odtworzeniem formy mianownika – czy ktoś, kto żyje *w Nagasace*, jest mieszkańcem miasta *Nagasaka*, czy *Nagasaki*? Czasem odmiana brzmiałaby niezręcznie – zamiast: *Byłem w Ośle* lepiej powiedzieć: *Byłem w Oslo*. Wreszcie niekiedy mamy do czynienia z wariantywnością, dotyczy to np. *Birmingham* – niektóre słowniki nazwę tego miasta uznają za nieodmienną, inne dopuszczają odmianę. Podsumowując: ilekroć sięgamy po nazwy miejscowości, zawsze warto upewnić się w słowniku co do deklinacji.

318. Nieodmienne nazwy miejscowości w nazwach drużyn

o Arce Gdyni	o Arce Gdynia
z Legią Warszawą	z Legią Warszawa
w Zagłębiu Sosnowcu	w Zagłębiu Sosnowiec

Nazwy drużyn sportowych bywają dość złożone. Mogą się składać z jednego słowa (*Cracovia*), ale i z dwóch, trzech lub więcej: *Arka Gdynia*, *Odra Wodzisław Śląski*, *LKS Czarni Lwówek Śląski* czy *BBTS Włókniarz Bielsko-Biała*. Warto zapamiętać, że odmianie nie podlega nazwa miejscowości wchodząca w skład nazwy drużyny, powiemy zatem: *Dzisiaj wyczekiwany mecz Legii Warszawa z Arką Gdynia* (nie: *Warszawy, Gdynią*).

Przymiotniki

Przymiotniki, tak jak rzeczowniki, podlegają deklinacji, czyli odmieniają się przez przypadki (a także przez rodzaje i liczby). Odmiana przymiotników nie sprawia tylu trudności co deklinacja rzeczowników, ale warto omówić kilka istotnych zagadnień.

319. Błędne formy mianownika

eksluzywny	ekskluzywny
Kampinowski Park Narodowy	Kampinoski Park Narodowy
mollowy	mołowy
obojniacki, obojniaczy	obojnacki, obojnaczy
opatrzny, opatrzenie	opaczny, opacznie ('na opak'), ale: nieopatrzny, nieopatrznie ('nieostrożny, nieostrożnie')
pojedyńczy	pojedyńczy

Ustalenie właściwej formy przymiotnika, podobnie jak w wypadku rzeczowników, może nastęrczyć pewnych trudności. Przyjrzyjmy się więc powyższym przykładom.

Słowo *ekskluzywny* wymaga drugiego *k* – zgodnie z pisownią oryginalną: niem. *exklusiv*, ang. *exclusive*.

W muzyce wyróżnia się skale *durowe* (majorowe) i *molowe* (minorowe). Nazwę tych drugich zapisujemy przez jedno *l*, chociaż nazwy poszczególnych gam lub tonacji wymagają członu *-moll*: *c-moll*, *e-moll*.

Właściwą formą jest również *Kampinoski Park Narodowy* (nie: *Kampinowski*). Końcówka *-wski* rzeczywiście często występuje w przymiotnikach (*oliwski*, *myśliwski*), ale nazwa parku pochodzi od miejscowości *Kampinos* – a nie ma w tej nazwie litery *w*.

Wyrazami myłonymi są *opaczny* i *nieopatrzny*. *Opaczny* znaczy 'na opak, błędny, niewłaściwy', a *nieopatrzny* – 'nieostrożny, nierozważny'. Co ciekawe, dawniej posługiwano się słowem *opatrzny* w znaczeniu 'zapobiegliwy, przeczorny': *Niech tam straż z wieży opatrzone ma oko, nikogo w bramy nie puszcząć bez hasła*⁶⁹.

Piszemy też *pojedyńczy* (nie: *pojedyńczy*) – słowo to bowiem pochodzi od *jedyńki* – jak również *obojnaczy* i *obojnacki*, ponieważ bazowy rzeczownik brzmi *obojnak* (► błąd 256).

⁶⁹ Cytat za: *Słownik języka polskiego* pod red. W. Doroszewskiego, <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/opatrzny;5466653.html>.

344. Czyj to nie kogo...

Kogo to jest zegarek?	Czyj to jest zegarek?
Kogo jest teraz kolej?	Czyja jest teraz kolej?
Nie pamiętam, kogo to był długopis.	Nie pamiętam, czyj to był długopis.

Zaimka *czyj* używa się w pytaniach (także w pytaniach zależnych – przykład 3), na które odpowiedzią może być **zaimek dzierżawczy** (*mój, twój, jego, jej, nasz, wasz, ich*). Niewłaściwe jest zastępowanie *czyj* zaimkiem *kogo* – ten należy stosować tylko w pytaniach, na które odpowiedzią mogą być **rzeczownik** lub **zaimek osobowy** (*mnie, ciebie, jego, ją, ich*):

- Kogo tam zobaczyłeś? – Swoją byłą.
- Nie wiem, kogo masz na myśli... – Ciebie!

345. ...a mój to nie swój!

Wezmę moją ładowarkę na wyjazd.	Wezmę swoją ładowarkę na wyjazd.
Najbardziej lubię pracować przy moim biurku.	Najbardziej lubię pracować przy swoim biurku.
Na wesele zaprosiłam wszystkie moje koleżanki.	Na wesele zaprosiłam wszystkie swoje koleżanki.

Tak jak zaimki *jaki* i *który*, *gdzie* i *który* oraz *czyj* i *kogo* nie są synonimami (► błędy 342–344), tak też *mój* i *swój* wbrew pozorom powinny się pojawiać w odmiennych kontekstach. Jeśli to, o czym mowa, ma związek z osobą wskazywaną przez podmiot zdania (przykładowo ktoś jest właścicielem danej rzeczy, jak w przykładach 1 i 2, albo mówi o bliskich sobie ludziach – jak w przykładzie 3), trzeba wybrać **zaimek swój**. Używanie w podobnych sytuacjach zaimka *mój* (*Wezmę moją ładowarkę na wyjazd*) jest wprawdzie dopuszczalne na poziomie normy potocznej, ale nie ma powodu, by w codziennych rozmowach unikać wzorcowego wariantu *swój*.

Kiedy zatem używamy **zaimka mój**? Otóż wtedy, gdy podmiot nie ma związku z tym, o czym mowa w zdaniu. Nierzadko dzieci w trakcie zabawy krzyczą: *Ona zabrała moją zabawkę!* albo *Gdzie jest moja lalka?* (choć należy ona do dziewczynki, podmiotem jest właśnie *lalka* – stąd zaimek *mój*).

Zaimek swój zamiast przedrostka auto-

Wyrazu *swój* można użyć w zastępstwie za przedrostek *auto-*. Powiemy więc:

- » Zamierzam napisać *autobiografię* albo Zamierzam napisać *swoją* biografię (ale nie: *swoją autobiografię*),
- » Maluję *autoportret* albo Maluję *swój* portret (nie: *swój* autoportret).

Liczebniki

Ostatnią odmienną częścią mowy, której się przyjrzymy, są liczebniki. Wyróżnia się następujące rodzaje liczebników:

1. główne: *jeden, sto, miliard,*
2. porządkowe: *pierwszy, tysięczny, milionowy,*
3. zbiorowe: *troje, dwadzieścioro, kilkoro, oboje,*
4. nieokreślone (niezbiorowe): *kilka, dużo, mnóstwo,*
5. ułamkowe: *pół, jedna czwarta, siedem dwudziestych,*
6. mnożne: *pojedynczy, potrójny,*
7. wielorakie: *dwojaki, czworaki.*

Omówmy teraz błędy fleksyjne związane z liczebnikami, a także słowami pochodnymi.

346. *Jedynie a jedynie*

Kupiłem spodnie za **jedynie** sto złotych!

Kupiłem spodnie za **jedynie** sto złotych!

Dałeś mi na wyjazd **jedynie** pięć dych...

Dałeś mi na wyjazd **jedynie** pięć dych...

Słowa *jedynie* i *jedynie* nie są synonimami. W znaczeniu ‘tylko, zaledwie’ należy zawsze używać wyrazu *jedynie*. Zdanie *Kupiłem spodnie za **jedynie** sto złotych!* oznaczałoby bowiem, że ktoś wydał ostatnie posiadane pieniądze, a nie o taki sens przecież chodzi.

347. Kłopotliwe *kilku-* i *paro-*

kilkaletni	kilkuletni albo kilkoletni
kilkanastoletni	kilkunastoletni albo kilkonastoletni
kilkastopniowy	kilkustopniowy albo kilkostopniowy
paręsetletni	parosetletni albo parusetletni
paruletni	paroletni
parustopniowy	parostopniowy

Powyższe słowa powstały z połączenia liczebników *kilka* i *parę* z innymi wyrazami. Człon liczebnikowy ma w podobnych złożeniach formę *kilku-* (rzadziej *kilko-*) albo *paro-* (rzadziej *paru-*). Niepoprawne jest tworzenie wyrazów za pomocą innych części, np. *parę-* (*paręsetletni*) i *kilka-* (*kilkanastoletni*, *kilkastopniowy*) – możemy natomiast mówić o *parusetletnim* lub *parosetletnim* drzewie oraz *kilkunastoletnim* lub *kilkonastoletnim* chłopaku.

zamiast *patronat honorowy*. Na błąd ten trzeba uważać szczególnie wtedy, gdy dane słowo może występować w funkcji obu przydawek. Co innego znaczy np. *aktor komiczny* ('aktor grający role komediowe'), a co innego – *komiczny aktor* ('aktor, który jest zabawny').

409. Wtórne związki składniowe

Ciężko zarobione pieniądze w jednej, dwóch lub trzech kolejnych transakcjach oddadzą rynkowi.

Dzięki systematycznym nadpłatom kredytu już nie ma.

Wczoraj odbył się marsz milczenia przeciwko przemocy w Warszawie.

Oto przegląd kaloszy dla dzieci idealnych na deszczowe dni.

Wtedy zyskamy gwarancję, że organizm naprawdę będzie czerpał z marszu korzyści.

Niewłaściwy szyk wyrazów może prowadzić również do powstawania **wtórnych związków składniowych**, czyli innych niż zamierzone przez autora. Zdanie brzmi wówczas dwuznacznie. Ów dodatkowy sens (w przykładach powyżej: *przemoc w Warszawie*, *dzieci idealne* itd.) wytrąca z lektury i zmusza do ponownego przeanalizowania wypowiedzi, by właściwie ją zrozumieć. Po ponownej lekturze zdanie może wydawać się oczywiste. Nie jest to jednak wina czytelnika, że niewłaściwie zrozumiał zdanie, ale raczej autora, który nie dostrzegł dwuznaczności w swojej wypowiedzi. Mówiąc wprost: każdą dwuznaczność, która nie jest zamierzona, warto usunąć.

Jak można poprawić powyższe zdania? Najczęściej pomaga zmiana szyku wyrazów – bo też to on jest źródłem dwuznaczności (choć nie zawsze jest to możliwe, jak w przykładzie 4, który wymagał innej poprawki). Oto propozycje zmiany powyższych, dwuznacznych zdań:

Ciężko zarobione pieniądze oddadzą rynkowi w jednej, dwóch lub trzech kolejnych transakcjach.

Kredytu już nie ma dzięki systematycznym nadpłatom. Albo: Dzięki systematycznym nadpłatom – kredytu już nie ma.

Wczoraj w Warszawie odbył się marsz milczenia przeciwko przemocy.

Oto przegląd dziecięcych kaloszy idealnych na deszczowe dni.

Wtedy zyskamy gwarancję, że organizm naprawdę będzie czerpał korzyści z marszu.

410. Wtórne związki składniowe w przypadku słów niesąsiadujących ze sobą

Ma kontuzjowaną nogę i gorączkę.

Powstrzymaj się od palenia
papierosów i kawy.

Góral nosi na głowie kapelusz,
spodnie i kierpce.

Ma gorączkę i kontuzjowaną nogę.
Albo: Ma kontuzjowaną nogę i dostał
gorączki.

Powstrzymaj się od kawy i palenia
papierosów. Albo: Powstrzymaj się
od palenia papierosów i picia kawy.

Góral nosi spodnie i kierpce,
a na głowie ma kapelusz.

Do powstania wtórnych związków składniowych dochodzi również wtedy, gdy wyrazy, które wchodzą w taki związek, nie znajdują się obok siebie. Powyższe zdania są oczywiście zrozumiałe, ale brzmią nienajfortunniej – tak jakby ktoś mógł mieć *kontuzjowaną gorączkę* albo musiał powstrzymać się od *palenia kawy* (to akurat nie jest nic osobliwego, tyle że nie o wypalanie kawy chodzi w przytoczonym zdaniu). Aby uniknąć podobnych dwuznaczności, warto zmienić szyk zdania lub nawet dodać odpowiednie słowa:

Ma kontuzjowaną nogę i **dostał** gorączki.

Powstrzymaj się od palenia papierosów i **picia** kawy.

Góral nosi spodnie i kierpce, a na głowie **ma** kapelusz.

411. Wtórne związki składniowe a szerszy kontekst

Kolejny raz próbowałem flirtować
z dziewczyną w wieku 21 lat.

Zapytaj o ubezpieczenie
pracownika poczty.

Flirtować z dziewczyną próbowałem
po raz kolejny w wieku 21 lat.

Zapytaj pracownika poczty
o ubezpieczenie.

Wtórne związki składniowe stają się jeszcze bardziej kłopotliwe, gdy nie da się dociec sensu zdania bez znajomości kontekstu. Przykładami takich pomyłek są powyższe wypowiedzenia.

Z pierwszego łatwo błędnie wywnioskować, że mówiący flirtował (po raz kolejny) z dziewczyną, która miała 21 lat – można zakładać, że ów chłopak już wcześniej utrzymywał relacje z dziewczynami w tym wieku. Tymczasem z dalszej części tekstu, z którego pochodzi to zdanie, wynikało jednoznacznie, że chodzi tu o wiek chłopaka: po nieudanej relacji ponowną próbę flirtowania podjął dopiero w wieku 21 lat. Aby pozbyć się tej dwuznaczności, można tak przereformułować zdanie: *Flirtować z dziewczyną próbowałem po raz kolejny w wieku 21 lat.*

Akcent w wyrazach pospolitych

Jak już wspomnieliśmy, typowy dla większości słów rodzimych jest akcent paroksytoniczny. Oto nieliczne przykłady odstępstw od powyższej reguły.

533. Czasowniki w pierwszej i drugiej osobie liczby mnogiej

PISOWNIA	WYMOWA	
	BŁĘDNA	POPRAWNA
byliśmy	[byliśmy]	[byliśmy]
byliście	[byliście]	[byliście]
czytaliśmy	[czytaliśmy]	[czytaliśmy]
czytaliście	[czytaliście]	[czytaliście]

Wyjątkowo powinniśmy akcentować na **trzeciej sylabie od końca** formy czasowników w pierwszej i drugiej osobie liczby mnogiej. Z czego to wynika? Przed kilkuset laty wskazane formy były złożone, kilkuwyrazowe. Dziedzictwem tamtych czasów jest chociażby ruchomość części fleksyjnych. Powiemy: *Wczoraj byliśmy na koncercie Riverside'a* albo *Gdy wyszliśmy na dwór, akurat zaczęło padać*, ale też (choć nie da się ukryć, że najmłodsze pokolenia raczej tak już nie mówią): *Myśmy byli wczoraj na koncercie Riverside'a* albo *Gdyśmy wyszli na dwór, akurat zaczęło padać*.

Wracając do akcentu: tendencje wyrównawcze, czyli dążenie do akcentowania drugiej sylaby, są na tyle silne, że wersja *byliście* nie zawsze jest uznawana za błędną – dopuszcza się ją **w normie użytkowej**.

W pierwszym wydaniu niniejszej książki pokusiłem się w tym miejscu o osobistą refleksję:

Muszę przyznać, że to jeden z tych nawyków językowych, których nie umiem się pozbyć. Sposób akcentowania przyswajamy naturalnie w trakcie nauki mówienia. W mojej rodzinie nie akcentowano opisanych wyżej form na trzeciej sylabie od końca. Dziś jestem świadomy, że wzorcowo należy tak właśnie akcentować omawiane czasowniki, jednak trudno mi przełożyć wiedzę na praktykę. Nie żebym się tłumaczył (broń Boże!), ale mam wrażenie, że błędy związane z akcentem – jako błędy niejako systemowe, a nie związane z konkretnym słowem – po prostu trudniej wyplenić.

Od czasu pierwszego wydania minęło ponad pięć lat. Przez cały ten czas miałem w pamięci opisany tutaj błąd. Czy udało mi się pozbyć dawnych nawyków? Otóż... nie do końca. Zauważyłem jednak pewną zależność: im dłuższy wyraz, tym rzadziej się myślę, bo łatwiej mi zorientować się w porę, gdzie położyć akcent. W zdaniu *Pojechaliśmy odwiedzić babcię, ale byliśmy tam tylko godzinę*, najpewniej powiedziałbym

[pojechaliśmy], lecz [byliśmy] – bo zanim zorientuję się, że akcent ma paść na pierwszą sylabę, jest już na to za późno...

Czemu o tym wspominam? Głównie dlatego, że to dla mnie doskonały przykład na to, że błędy nie świadczą o człowieku. Tak jak ludzie nie są z natury źli, tak też nie popełniamy błędów (nie tylko językowych!) celowo. Nawet gdy zdajemy sobie sprawę z tego, co jest właściwe, a co nie, nie zawsze jesteśmy w stanie zmienić swoje zachowanie, swoje reakcje czy wreszcie – swoje nawyki językowe, wyniesione często z dzieciństwa.

534. Formy trybu przypuszczającego

PISOWNIA	WYMOWA	
	BŁĘDNY AKCENT	POPRAWNY AKCENT
zagrałby	[zagrałby]	[zagrałby]
zagrałaby	[zagrałaby]	[zagrałaby]
zagrilibyśmy	[zagrilibyśmy]	[zagrilibyśmy]
zagrilibyście	[zagrilibyście]	[zagrilibyście]

Akcent na **trzecią sylabę od końca** pada również w formach trzeciej osoby czasownika w trybie przypuszczającym: [zagrałby], [zagrałaby]. Za to formy pierwszej i drugiej osoby jako jedyne w polszczyźnie wymagają akcentowania aż **czwartej sylaby od końca**: [zagrilibyśmy], [zagrilibyście]. Aby zapamiętać właściwy sposób akcentowania, warto zwrócić uwagę, że formy trybu przypuszczającego akcentujemy tak, jakby cząstki *-by* po prostu nie było: [zagrał] – [zagrałby], [zagraliśmy] – [zagrilibyśmy].

535. Akcent zależny od znaczenia

PISOWNIA	WYMOWA
naprzód ('wcześniej' albo 'przed siebie, w przód')	[naprzód]
na przód ('na przód czegoś, np. kolejki')	[na przód]
naraz ('nagle')	[naraz]
na raz ('na jeden raz')	[na raz]
niemniej ('jednak')	[niemniej]
nie mniej ('co najmniej')	[nie mniej]
ponadto ('dodatkowo')	[ponadto]
ponad to ('oprócz tego')	[ponad to]

LISTA BŁĘDÓW

Rozdział 1. Błędy ortograficzne (błędy 1–109)

1. Wyrazy z przedrostkami <i>z-</i> i <i>s-</i>	33
2. Wyrazy z przedrostkiem <i>eks-</i> i literą <i>x</i>	33
3. Wyrazy z literą <i>f</i>	34
4. Wyrazy z literami <i>i</i> oraz <i>j</i>	35
5. Wykrzykniki z literami <i>ch</i> i <i>h</i>	36
6. Wyrazy z literą <i>h</i>	36
7. Wyrazy z literą <i>c</i> odczytywaną jako [k] – rzeczowniki rodzaju żeńskiego.....	37
8. Wyrazy z literą <i>c</i> odczytywaną jako [k] – rzeczowniki rodzaju męskiego.....	38
9. Wyrazy z literą <i>ó</i>	38
10. Wyrazy z literą <i>v</i>	39
11. Wyrazy z <i>ał</i>	40
12. Wyrazy z <i>en</i> i <i>on</i>	41
13. Wybrane zapożyczenia.....	41
14. Zapożyczenia z <i>men/man</i>	42
15. Zapożyczenia niespolszczone.....	43
16. Wyrazy z obcojęzycznymi znakami diakrytycznymi.....	44
17. Apostrof w zapożyczeniach.....	45
18. Obce nazwy własne.....	46
19. Różna pisownia w zależności od znaczenia – czasowniki.....	47
20. Różna pisownia w zależności od znaczenia – przymiotniki.....	47
21. Różna pisownia w zależności od znaczenia – pozostałe części mowy.....	48
22. Wyrazy zakończone na <i>-azm</i> , <i>-izm</i> oraz <i>-yzm</i>	49
23. Wyrazy z przyrostkiem <i>-stwo</i> i <i>-wstwo</i>	50
24. Wyrazy z końcówką <i>-pcja</i>	51

	25. Eponimy.....	51
	26. Frazeologizmy.....	52
	27. <i>W tę i we w tę</i>	53
	28. Problematyczna <i>cukrzyca</i>	53
	29. <i>Nie</i> z rzeczownikami	55
	30. <i>Nie</i> z gerundiami	55
	31. <i>Nie</i> między dwiema identycznymi formami lub będącymi przeciwieństwami	56
	32. <i>Nie</i> z czasownikami.....	56
	33. <i>Nie</i> z przysłówkami i przymiotnikami.....	57
	34. <i>Nie</i> z imiesłowami przymiotnikowymi	58
	35. <i>Nie</i> z zaimkami	59
	36. Wyrazy z cząstką <i>-by</i>	60
	37. Związki wyrazowe, których pierwszy człon jest przysłówkiem	62
	38. Przymiotniki złożone	63
	39. Wyrażenia przyimkowe	64
	40. Zrosty.....	65
	41. <i>Wszecświaty</i> istniejące <i>po wsze czasy</i>	65
	42. Różnica między <i>zagranicą</i> a <i>za granicą</i>	65
	43. Wyrazy i związki wyrazowe z liczebnikiem <i>pół</i>	66
	44. Powtórzone <i>pół</i> służące określeniu jednego zjawiska	67
	45. <i>W pół</i> i <i>wpół</i>	67
	46. Wyrazy z przedrostkami	68
	47. Wyrazy z <i>niby-</i> i <i>quasi-</i>	70
	48. Wyrazy z partykułami <i>-ż, -że</i>	71
	49. <i>Faktura pro forma</i>	71
	50. Pisownia łączna i rozłączna w nazwach własnych.....	72
	51. Nazwy członków narodów i szczepów, przedstawicieli ras, mieszkańców terenów geograficznych	74
	52. Terminy astronomiczne jako nazwy własne i wyrazy pospolite	75
	53. Nazwy obszarów geograficzno-kulturowych	76
	54. Terminy geograficzne	77
	55. Nazwy regionów geograficznych.....	77
	56. Wielowyrazowe nazwy geograficzne	77
	57. Nazwy dzielnic, ulic, placów, rynków, ogrodów, parków, bulwarów, budowli, zabytków, obiektów sportowych itp.....	79
	58. Nazwy nagród.....	80

	81
59. Nazwy okręgów administracyjnych	81
 60. Nazwy lokali usługowych i gastronomicznych	82
61. Nazwy instytucji zawierające słowo <i>kościół</i>	83
62. Słownictwo religijne.....	83
63. Tytuły czasopism.....	84
64. Nazwy wydarzeń historycznych.....	85
65. Obrzędy to nie święta	86
 66. Nazwy wytworów przemysłowych	88
 67. Wielkie i małe litery w nazwach własnych	89
68. Nazwy pospolite utworzone od nazw własnych	89
 69. Wyrazy pospolite utworzone od nazw własnych	90
70. Nazwy opisowe a nazwy własne.....	91
71. Przyimki i wyrażenia przyimkowe w nazwach własnych	91
72. Nazwy godności, funkcji, stanowisk.....	92
73. Nazwy języków i kierunków studiów	92
74. Nazwy aktów prawnych	93
75. Wielkie i małe litery w dialogach powieściowych	94
76. Ortografia w Służbie Uczuć.....	96
77. Pisownia skrótowców	98
78. Skrótowce zawierające spójniki i przyimki lub dwuznaki <i>ch</i> i <i>dz</i>	99
 79. Czy <i>okay</i> i <i>OK</i> jest <i>okej</i> ?.....	99
 80. <i>COVID</i> czy <i>Covid</i> ?	100
81. Wyrazy przypominające skrótowce.....	101
82. Skrótowce typu <i>MSZ</i> i <i>UJ</i>	102
83. Skrótowce zakończone na <i>-A</i>	103
84. Skrótowce (głoskowce) zakończone na <i>-T</i> i <i>-Ł</i>	105
85. Niepożądany ukośnik w skrótach.....	105
86. Skróty pojedynczych wyrazów.....	106
87. Kropka a skróty nazw jednostek miar i wag oraz rodzimych jednostek pieniężnych....	106
 88. Oznaczenia przedrostków jednostek miar.....	108
 89. <i>Megabity</i> a <i>megabajty</i>	108
90. Skróty polskich połączeń kilkuwyrazowych	109
91. Skróty obcych nazw kilkuwyrazowych.....	110
92. Skróty a oznaczenie miękkości	110
93. Skróty podwojone.....	111
94. Skrót <i>r.</i> w nazwach ustaw	111

95. Skróty na początku zdania	111
96. Łącznik w nazwiskach	114
97. Łącznik w wyrazach zapisanych za pomocą cyfr i liter	114
98. Łącznik oznaczający pominięcie części wyrazu.....	115
99. Łącznik między członami wyrazu równorzędnymi znaczeniowo	116
100. Łącznik w nazwach miejscowości i dzielnic	117
101. Łącznik a skrótowce	118
102. Łącznik w wyrazach z dodatkową literą na początku	119
 103. Łącznik (i nie tylko) w utartych parach wyrazów.....	119
104. Inne użycia łącznika	120
105. Łącznik między członami nierównorzędnymi znaczeniowo	121
106. Łącznik w zapisie liczebników	122
107. Łącznik w zapisie rzeczowników odliczebnikowych	123
108. Łącznik stosowany w celu skrócenia wyrazu	124
109. Pozostałe błędne użycia łącznika.....	124

Rozdział 2. Błędy interpunkcyjne (błędy 110–160)

110. Kropka a zapis dat.....	128
111. Kropka a cytaty i nawiasy.....	128
112. Kropka a odwołania do przypisów	129
 113. Kropka a równoważniki zdań	129
114. Przecinek a (nieistniejące) wtrącenia.....	133
115. Okolicznik a reszta zdania.....	134
116. Przecinek przed dopowiedzeniami.....	135
117. Przecinek przed dopowiedzeniami a spójniki <i>i</i> , <i>lub</i> , <i>albo</i> oraz <i>czy</i>	135
118. Przecinek przed wyrazami poza zdaniem	136
119. Przecinek a przydawki równorzędne i nierównorzędne	136
120. Przecinek a przydawki wyznaczające zakres rzeczownika.....	137
121. Brak przecinka przed <i>a</i>	138
122. Przecinek przed spójnikami powtórzonymi	138
123. Przecinek a wyrażenia <i>tak jak</i> i <i>taki jak</i>	139
124. Przecinek a wołacz	139
125. Brak przecinka w utartych zwrotach.....	140
126. Brak przecinka w utartych zwrotach.....	141
127. Przecinek przed spójnikami łącznymi (<i>i</i> , <i>oraz</i> , <i>tudzież</i>) i rozłącznymi (<i>albo</i> , <i> bądź</i> , <i>czy</i> , <i>lub</i>)	142

128.	Przecinek przed powtórzonym <i>czy</i>	144
129.	Przecinek w zdaniach złożonych a szyk przestawny.....	145
130.	Cofanie przecinka.....	146
131.	<i>Nie żeby i co(,) jeśli</i>	147
132.	Interpunkcja w wyliczeniach.....	148
133.	Przecinek a zbieg dwóch spójników.....	148
134.	Przecinek przed nierozwiniętym zdaniem składowym.....	149
135.	Przecinek a równoważnik zdania.....	149
136.	Przecinek a pozorny równoważnik zdania.....	150
137.	Przecinek a imiesłowy przysłówkowe wplecione w zdanie nadrzędne.....	150
138.	Spójniki i zaimki a imiesłowy przysłówkowe.....	151
139.	Wielokropek na końcu i na początku wypowiedzi.....	152
140.	Myślnik a elipsa.....	154
141.	Myślnik między dwoma wyrazami.....	154
142.	Zdania wykrzyknikowe mające formę pytań.....	155
143.	Zdanie podrzędne w formie zdania pytającego (pytania zależne).....	155
144.	Zdanie nadrzędne w formie zdania pytającego.....	156
145.	Dwukropek a wyliczenia.....	157
146.	Zastępowanie dwukropka myślnikiem.....	157
147.	Umieszczanie nawiasów obok siebie lub wewnątrz siebie.....	158
148.	Nawias służący do oznaczania zależności składniowych.....	158
149.	Nawias kwadratowy służący do oznaczania pominiętego fragmentu w cytacie.....	159
150.	Nawias kwadratowy a cytat złożony kursywą.....	160
151.	Cudzysłowy inne niż typograficzne.....	160
152.	Cudzysłów drugiego (i trzeciego!) stopnia.....	161
153.	Cudzysłów w funkcji metajęzykowej.....	162
154.	Cudzysłów a <i>pojęcie</i> i <i>termin</i>	163
155.	Cudzysłów a cytaty.....	163
156.	<i>Tak zwany</i> a cudzysłów.....	164
157.	Cytaty a tekst odautorski.....	164
158.	Nadużywanie cudzysłówów.....	165
159.	Cudzysłów a pseudonim lub przydomek.....	166
160.	Apostrof oznaczający skrócenie części liczebnika.....	167

Rozdział 3. Błędy leksykalne (błędy 161–246)

	161. Część a <i>potowa</i>	173
	162. <i>Dylematy</i> a <i>problemy</i>	173
	163. Problemy z <i>frekwencją</i>	174
	164. <i>Ilość</i> a <i>liczba</i>	174
	165. <i>Korekta tekstu</i> , ale <i>korekcja wzroku</i>	174
	166. <i>Metoda</i> , <i>metodyka</i> a <i>metodologia</i>	175
	167. <i>Petent</i> a <i>penitent</i>	175
	168. <i>Solenizant</i> a <i>jubilat</i>	176
	169. <i>Wernisaż</i> a <i>wystawa</i>	176
	170. <i>Odkrywca</i> a <i>wynalazca</i>	176
	171. <i>Ormianin</i> a <i>Armeńczyk</i>	177
	172. <i>Słowak</i> , <i>Słoweniec</i> i <i>Słowianin</i>	177
	173. <i>Wypadek</i> a <i>przypadek</i>	177
	174. <i>Bartosz</i> a <i>Bartłomiej</i> , <i>Lech</i> a <i>Leszek</i>	178
	175. <i>Mieć na imię</i> a <i>nazywać się</i>	179
	176. <i>Potrzebować</i> a <i>musieć</i>	179
	177. <i>Pożyczyć</i> a <i>wypożyczyć</i> , <i>nająć</i> a <i>wynająć</i>	179
	178. <i>Twierdzić</i> a <i>stwierdzać</i>	180
	179. <i>Ubrać</i> a <i>włożyć/zatożyć</i>	181
	180. <i>Żenić się</i> , <i>wychodzić za mąż</i> i <i>pobierać się</i>	181
	181. <i>Być w ciąży</i> a <i>zająć w ciężę</i>	181
	182. <i>Bezprzykładny</i> a <i>karygodny</i>	182
	183. <i>Dedykowany</i> a <i>przeznaczony</i>	182
	184. <i>Felerny</i> a <i>feralny</i>	183
	185. <i>Niezbędny</i> a <i>konieczny</i>	183
	186. <i>Silny</i> a <i>mocny</i>	183
	187. <i>Sytuowany</i> a <i>usytuowany</i>	184
	188. <i>Trudno</i> a <i>ciężko</i>	184
	189. <i>Wpływowy</i>	184
	190. <i>Zaopiekowany</i>	185
	191. <i>Oby</i> , <i>tedy</i> i <i>tudzież</i>	185
	192. Skala krótka i długa, czyli problemy z <i>milionem</i> , <i>miliardem</i> , <i>bilionem</i>	186
	193. Stopnie i tytuły naukowe	187
	194. <i>Doktorski</i> a <i>doktorancki</i>	188
	195. Przymiotniki <i>szeroki</i> i <i>wysoki</i>	190

196. Przysłowiowy, tak zwany i jak to się mówi.....	190
197. Wyrażenia w obszarze/temacie/zakresie	191
198. Czasownik <i>dokonać</i>	191
199. Czasownik <i>popętnić</i>	192
200. Czasownik <i>zadziać się</i>	192
201. Kontaminacje	193
202. Kontaminacje – połączenia wyrazowe z <i>indziej</i> i <i>bądź</i>	194
 203. Kontaminacje – <i>dopóki nie</i> i <i>aż</i>	195
204. Kontaminacje – słowa pochodzenia łacińskiego.....	195
205. Niewłaściwy czasownik – słownictwo sportowe.....	195
206. Niewłaściwy czasownik – język prawny.....	196
207. Związki wyrazowe z rzeczownikiem <i>cel</i>	196
208. Związki wyrazowe z rzeczownikiem <i>waga</i>	197
209. Związki wyrazowe z czasownikami <i>obniżyć</i> i <i>podnieść</i>	197
210. Związki wyrazowe z czasownikiem <i>podać</i>	197
211. Związki wyrazowe z czasownikami <i>pełnić</i> i <i>spełnić</i>	198
212. Związki wyrazowe z czasownikiem <i>ponosić</i>	198
213. Związki wyrazowe z czasownikiem <i>wyrzęczać</i>	198
214. Inne związki wyrazowe.....	199
215. Niewłaściwe przymiotniki określające pewne wielkości	199
216. Zbyt liczne (i dosłowne) frazeologizmy	202
217. Niewłaściwy czasownik	203
218. Niewłaściwy przymiotnik lub przysłówek.....	204
219. Niewłaściwy rzeczownik.....	204
220. Niewłaściwe wyrażenie przyimkowe	206
221. Niewłaściwy liczebnik.....	206
222. Niewłaściwa liczba – pojedyncza zamiast mnogiej.....	207
223. Niewłaściwa liczba – mnoga zamiast pojedynczej.....	208
224. Niewłaściwy przypadek.....	208
225. Niepotrzebne dodatkowe słowa.....	208
226. Inne błędy frazeologiczne.....	209
 227. Powtórzenia <i>być, jest</i> i <i>są</i>	211
 228. Powtórzenia <i>się</i>	211
 229. Powtórzenia <i>mieć</i>	212
 230. Powtórzenia <i>zaczynać</i>	212
 231. Powtórzenia imiesłowów	213

232. Słowa o podobnym brzmieniu stojące blisko siebie	214
233. Niepotrzebne synonimy	214
 234. Słowa chwasty.....	215
 235. Skrótowce	217
236. Tautologie.....	218
 237. Tautologie – połączenia spójników i partykuł.....	218
238. Pleonazmy – rzeczowniki	219
239. Pleonazmy – czasowniki.....	221
240. Pleonazmy związane z czasem	221
241. Pleonazmy związane ze wskazywaniem kierunku.....	222
242. Paronimy – wyrazy mylone.....	223
243. Błędne używanie wybranych słów i zwrotów w kontekście negatywnym.....	224
244. Błędne używanie wybranych słów i zwrotów w kontekście pozytywnym	225
245. Ściągnięte formy wyrażen przyimkowych	226
246. <i>Witam, z tej strony Kowalski!</i>	227

Rozdział 4. Błędy fleksyjne (błędy 247–401)

247. Inny rodzaj zamiast rodzaju męskiego	237
248. Inny rodzaj zamiast rodzaju żeńskiego.....	239
249. Inny rodzaj zamiast rodzaju nijakiego	239
250. Rzeczowniki w liczbie mnogiej.....	240
251. Ustalanie rodzaju słów zapożyczonych.....	240
 252. Rodzaj rzeczownika niezależny od płci	241
 253. Brak odmiany wyrazów pospolitych	242
 254. Brak odmiany nazw miejscowości	243
 255. Brak odmiany nazwisk	243
256. Niepotrzebna litera	245
257. Brak litery.....	245
258. Błędna litera lub końcówka.....	246
259. Brak podwojenia litery.....	247
260. Niepotrzebne podwojenia liter	247
261. Błędne formy rzeczownika w mianowniku – rodzaj żeński	248
262. Błędne formy rzeczownika w mianowniku – rodzaj żeński, końcówka <i>-ni</i>	248
263. Błędne formy rzeczownika w mianowniku – rodzaj nijaki	249
264. Mianownik a <i>e</i> ruchome	250
265. Mylenie samogłosek <i>ę</i> i <i>ą</i>	251

266. Nazwy własne	251
 267. Kto mieszka w Budapeszcie i Bukareszcie?.....	252
268. Nazwy stuleci.....	252
269. Feminatywy	253
270. Końcówka <i>-owie</i>	255
271. Końcówka <i>-owie</i> w nazwiskach.....	255
272. Pozostałe końcówki (<i>-a, -e, -i, -y</i>)	256
273. Rzeczowniki <i>plurale tantum</i>	256
274. Końcówka a znaczenie wyrazu.....	257
275. Rodzaj rzeczownika a formy nacechowane (deprecjatywne).....	257
276. <i>Chłopacy, chłopaki i chłopcy</i> a forma orzeczenia.....	258
277. Końcówka <i>-a</i>	259
278. Końcówka <i>-u</i>	260
279. Końcówka <i>-i</i>	261
280. Najnowsze zapożyczenia a forma dopełniacza.....	262
281. Dopełniacz nazw miejscowości.....	262
282. Łączenie dopełniacza angielskiego (<i>ś</i>) z polską końcówką.....	263
 283. Czyżby dopełniacz angielski po raz kolejny?	263
284. Nazwiska w dopełniaczu a <i>e</i> ruchome	264
285. Fleksja wewnętrzna	265
 286. Słowo o kaszach <i>gryczanej, jaglanej</i> i... <i>mannie</i>	266
287. Brak końcówki.....	266
288. Brak końcówki – formy zakończone na <i>-ek, -er, -iew</i>	267
289. Końcówka <i>-ów</i>	267
290. Dopełniacz w nazwach miar i wag.....	269
291. Końcówka <i>-ów</i> a rzeczowniki zakończone na <i>-anin</i>	270
292. Końcówki <i>-i</i> oraz <i>-y</i>	270
293. Końcówki <i>-i</i> a <i>-ii</i> oraz <i>-ji</i>	271
294. Wymiany głoskowe	272
 295. Rzeczowniki zakończone na <i>-rnia</i> i <i>-lnia</i>	273
296. Końcówka <i>-u</i>	274
297. Końcówka <i>-owi</i>	274
298. Końcówka <i>-e</i> a wymiany głoskowe	275
299. „Proszę pani, to jest wyjątek!”.....	276
300. Forma dopełniacza zamiast formy mianownika	276
301. „ <i>Orły Górskiego</i> ”, <i>wilki morskie</i> i <i>kozy ofiarne</i>	277

302. „Widzę tych państwa i tamto państwo!”	277
303. Końcówki <i>-mi</i> oraz <i>-ami</i>	278
304. Końcówka <i>-u</i>	279
305. Końcówka <i>-e</i>	280
306. Końcówka <i>-i</i>	281
 307. <i>W kisielu</i> czy...?	281
308. Pory dnia i roku	281
309. Nazwy regionów	282
310. <i>Media</i> , <i>mass media</i> i <i>social media</i>	282
311. Formy wołacza zamiast mianownika	283
312. Zdrobienia w rodzaju żeńskim	283
313. Wyjątkowe <i>syn</i> i <i>dom</i>	284
 314. Wołacz a nazwiska	284
315. Nieodmienne zapożyczenia	285
316. Rzeczowniki nieodmienne	285
 317. Nieodmienne nazwy miejscowości	286
318. Nieodmienne nazwy miejscowości w nazwach drużyn	286
319. Błędne formy mianownika	287
320. Zrosty i złożenia – błędne formy mianownika	288
321. <i>Kontent</i> , <i>rad</i> i <i>wart</i>	288
322. Skrócone formy przymiotnika	289
323. Przymiotniki zakończone na <i>-y</i> oraz <i>-i</i>	290
324. Przymiotniki w liczbie mnogiej	290
325. Przymiotniki zakończone na <i>-ty</i> (liczba pojedyncza)	291
326. Przymiotniki zakończone na <i>-li</i> (liczba mnoga)	291
327. Przymiotnik a nazwy par małżeńskich i grup ludzi	292
328. Przymiotniki od nazw geograficznych	293
329. Przysłówki w stopniu równym	294
330. Przysłówki w stopniu wyższym	294
331. <i>Przekonujący</i> i <i>oddziałujący</i>	295
332. <i>Potrafiący</i>	295
333. <i>Żaden</i> i <i>ów</i>	297
334. <i>Wszyscy</i> , a nie <i>każdzi</i>	297
335. <i>Sam</i> a <i>sama</i> , <i>samemu</i> a <i>samej</i>	297
 336. Problematyczne <i>samemu</i>	297
337. Zaimki zakończone w dopełniaczu na <i>-ś</i>	298

338. Biernikowe <i>tę</i> i narzędnikowe <i>tą</i>	298
339. Formy długie i krótkie zaimków osobowych.....	299
340. Formy rozszerzone zaimków osobowych (po przyimkach).....	300
341. Zaimki a rodzaj nijaki.....	300
342. <i>Jaki</i> to nie <i>który</i>	300
 343. <i>Gdzie</i> to nie <i>który</i>	301
344. <i>Czyj</i> to nie <i>kogo</i>	302
345. ...a <i>mój</i> to nie <i>swój</i> !.....	302
346. <i>Jedynie</i> a <i>jedynie</i>	303
347. Kłopotliwe <i>kilku-</i> i <i>paró-</i>	303
348. Liczebniki główne wielowyrazowe.....	304
349. <i>Półtora</i> i <i>półtovej</i>	305
350. Liczebniki zbiorowe określone.....	305
351. Liczebniki zbiorowe nieokreślone.....	306
 352. <i>Ile</i> , <i>wiele</i> i <i>niewiele</i>	306
353. Formy dawnej liczby podwójnej.....	307
354. Odmiana liczebnika oznaczającego dzień miesiąca w konstrukcjach ze słowem <i>dzień</i> ...308	308
355. Odmiana liczebnika oznaczającego dzień miesiąca w poszczególnych przypadkach.....308	308
356. Odmiana nazwy miesiąca.....	309
357. Odmiana liczebnika oznaczającego rok.....	309
358. <i>Niemcy</i> , <i>Włochy</i> i <i>Węgry</i> – formy dopełniacza i miejscownika.....	310
359. Odmiana przymiotnikowa nazw miejscowości.....	311
360. Odmiana rzeczownikowa nazw miejscowości.....	312
361. Miejscownik nazw zakończonych na <i>-e</i> o odmianie przymiotnikowej.....	312
362. <i>Biała Podlaska</i> i <i>Bielsko-Biała</i>	313
363. <i>Krakowem</i> , ale <i>Wrocławiem</i> , czyli odmiana twardo- i miękkotematowa.....	313
364. Odmiana miękkotematowa nazw miejscowych zakończonych na <i>-m</i>	314
365. <i>Kostrzyn</i> i <i>Kwidzyn</i>	314
366. Męskie nazwiska dwuczłonowe zawierające przydomek, nazwę herbu, pseudonim.....	315
367. Żeńskie nazwiska odojcowskie i odmężowskie.....	316
 368. Nazwiska zakończone na <i>-ąb</i> , <i>-eł</i> i <i>-oł</i>	316
 369. Nazwiska słowiańskie zakończone na <i>-o</i>	316
370. Nazwiska zakończone na <i>-y</i> stojące po samogłosce.....	318
371. Nazwiska zakończone na <i>-y</i> stojące po spółgłosce.....	318
372. Nazwiska ze spółgłoską po niemym <i>e</i>	318
373. Nazwiska z niewymawianym <i>s</i> lub <i>x</i>	319

374. Nazwiska ze spółgłoską po niemym <i>e</i> – wymiany głoskowe	319
375. Nazwiska nieodmienne	320
376. Odmiana imion męskich zakończonych na <i>-o</i>	321
377. Problematiczne <i>Google</i>	322
378. Bezokoliczniki zakończone na <i>-c</i>	331
379. Czasowniki pochodne od <i>myśleć</i>	331
380. Czasowniki pochodne od <i>patrzeć</i>	332
381. Pozostałe bezokoliczniki zakończone na <i>-eć</i> i <i>-yć</i>	333
382. <i>Łaknąć</i> i <i>napomnieć</i>	333
383. Błędny przedrostek <i>ze</i>	334
384. Inne błędne przedrostki	335
385. Brak litery <i>ł</i>	336
386. Niewłaściwa litera	337
387. Niepotrzebne litery	337
388. Niepotrzebna litera <i>n</i> – czasowniki <i>kląć</i> i <i>żąć</i>	338
389. Niepotrzebna litera <i>e</i> – czasowniki <i>lubić</i> i <i>nienawidzić</i>	338
390. Wymiany głoskowe – [cz] : [k].....	339
391. Wymiany głoskowe – [g] : [ż].....	339
392. Wymiany głoskowe – [o] : [ó].....	340
393. Wymiany głoskowe – [ż] : [zi].....	340
394. Czasowniki niedokonane	341
395. Czasowniki z niepotrzebnym przyrostkiem <i>-nę-</i>	342
396. Czasowniki z niepotrzebnym przyrostkiem <i>-ną-</i>	344
397. Zła końcówka w pierwszej osobie liczby pojedynczej.....	345
398. Niepoprawna odmiana – czasowniki klasy IX	345
399. Niepoprawna odmiana – czasowniki klasy VIII.....	346
400. Niepoprawna odmiana – czasowniki klasy III	347
401. Błędy w trybie rozkazującym.....	348

Rozdział 5. Błędy składniowe (błędy 402–532)

402. Zaimek <i>się</i> na początku i na końcu zdania.....	353
403. Nieakcentowane formy zaimków	353
404. Niewłaściwy szyk spójników <i>bowiem</i> i <i>zaś</i>	354
405. Szyk wyrazów w przypadku niektórych partykuł	355
406. Szyk spójników skorelowanych	355
407. <i>Dopiero co</i> a <i>co dopiero</i>	356

408. Niewłaściwy szyk przydawek.....	356
409. Wtórne związki składniowe.....	357
 410. Wtórne związki składniowe w przypadku słów niesąsiadujących ze sobą.....	358
 411. Wtórne związki składniowe a szerszy kontekst.....	358
412. Wyraz lub wyrażenie w niewłaściwym zdaniu składowym.....	359
 413. Szyk zdania a ciągłość przyczynowo-skutkowa.....	359
414. Niezamierzone rymy.....	360
415. Aliteracje.....	360
416. Niewłaściwa kolejność podawania informacji.....	361
417. Podmiot szeregowy a orzeczenie (problem liczby).....	363
418. Podmiot szeregowy (lub rozbudowane dopełnienie) ze spójnikiem rozłącznym a orzeczenie (problem liczby).....	364
419. Podmiot szeregowy a orzeczenie (problem osoby).....	365
420. Podmiot szeregowy a orzeczenie (problem rodzaju).....	365
421. Podmiot szeregowy a strona czynna i bierna.....	366
 422. Podmiot z dopowiedzeniem (problem rodzaju).....	367
423. Nazwy par małżeńskich a orzeczenie (problem liczby).....	368
424. Płeć osoby a orzeczenie (problem rodzaju).....	368
425. Czasowniki – rząd dopełniaczowy.....	370
426. Czasowniki – rząd celownikowy.....	372
427. Czasownik – rząd biernikowy.....	372
 428. Czasownik <i>mieć</i> w zdaniach zaprzeczonych – <i>co</i> czy <i>czego</i> ?.....	374
429. Czasowniki – rząd narzędnikowy.....	374
430. Połączenia z bezokolicznikiem, czyli kalki językowe.....	375
431. Rząd czasownika zależny od znaczenia.....	376
432. Czasowniki odnoszące się do rzeczy zamiast osób.....	377
433. Dopełniacz częstkowy.....	377
434. Inne błędy związane z akomodacją.....	378
435. Orzecznik narzędnikowy – przymiotnik w funkcji orzecznika.....	378
436. Orzecznik narzędnikowy – rzeczownik w funkcji orzecznika.....	379
 437. Kłopotliwa składnia zdań z <i>to</i>	380
438. Brak przyimka.....	381
439. Błędy w użyciu przyimka <i>dla</i>	382
440. Błędy w użyciu przyimka <i>do</i>	384
441. Błędy w użyciu przyimka <i>do</i> – w połączeniach z nazwami krajów i pasm górskich.....	385
442. Błędy w użyciu przyimka <i>do</i> – w połączeniach określających godzinę.....	385

443. Błędy w użyciu przyimka <i>jak</i>	386
444. Błędy w użyciu przyimka <i>jako</i>	386
445. Błędy w użyciu przyimka <i>na</i> w połączeniu z biernikiem.....	387
446. Błędy w użyciu przyimka <i>na</i> w połączeniu z miejscownikiem.....	387
447. Błędy w użyciu przyimka <i>na</i> w połączeniach z nazwami dzielnic.....	388
448. Błędy w użyciu przyimka <i>na</i> w innych konstrukcjach.....	389
 449. Kłopotliwe <i>ramięczka</i>	390
450. Błędy w użyciu przyimka <i>niż</i>	391
451. Błędy w użyciu przyimka <i>o</i>	391
452. Błędy w użyciu przyimka <i>od</i>	392
453. Błędy w użyciu przyimka <i>po</i>	393
454. Błędy w użyciu przyimka <i>pod</i>	393
455. Błędy w użyciu przyimków <i>przeciw</i> i <i>przeciwno</i>	394
456. Błędy w użyciu przyimka <i>przed</i>	394
457. Błędy w użyciu przyimka <i>przez</i>	394
458. Błędy w użyciu przyimka <i>przy</i> służącego określeniu części jakiejś całości.....	395
459. Błędy w użyciu przyimka <i>przy</i> służącego określeniu położenia geograficznego.....	395
460. Błędy w użyciu przyimka <i>przy</i> służącego określeniu okoliczności, przyczyny, warunków.....	395
461. Błędy w użyciu przyimka <i>u</i>	396
462. Błędy w użyciu przyimka <i>w</i>	396
 463. A co z <i>Ukrainą</i> ?.....	397
464. Błędy w użyciu przyimka <i>w</i> w innych konstrukcjach składniowych.....	397
465. Błędy w użyciu wyrażenia przyimkowego <i>w stosunku</i>	398
466. Błędy w użyciu przyimka <i>wobec</i>	398
467. Błędy w użyciu przyimków <i>z</i> i <i>za</i>	399
468. Błędy w użyciu przyimka <i>z</i> służącego określeniu części jakiejś całości.....	400
469. Błędy w wyrażeniach z przyimkami <i>z</i> i <i>w</i> – formy wokaliczne i niewokaliczne.....	400
470. Błędy w wyrażeniach z przyimkiem <i>za</i>	401
471. Właściwy przyimek, ale niewłaściwy przypadek.....	401
 472. Kłopotliwe <i>jako</i>	402
473. Różne przyimki i różne... przypadki.....	403
 474. Różne przyimki i... te same przypadki.....	403
 475. <i>Lada dzień, lada moment</i> i <i>lada... chwila</i>	404
 476. Połączenia z wyrazem <i>co</i>	404
477. <i>Mimo to</i> i <i>pomimo to</i>	404

	478. Błędy w użyciu spójnika <i>i</i>	405
	479. Spójniki skorelowane	406
	480. <i>Po pierwsze...</i> , a z <i>drugiej strony</i>	407
	481. Błędy w użyciu <i>a by</i> i <i>aby</i> , <i>że by</i> oraz <i>żeby</i>	407
	482. Wymagania składniowe spójników <i>by</i> , <i>aby</i> , <i>żeby</i>	408
	483. Liczebnik główny a orzeczenie złożone.....	409
	484. Liczebniki <i>dwaj/dwóch</i> , <i>trzej/trzech</i> , <i>cztery/czterech</i>	410
	485. Liczebniki główne <i>tysiąc</i> , <i>milion</i> , <i>miliard</i> , <i>bilion</i>	410
	486. Liczebnik zbiorowy a forma orzeczenia	411
	487. Liczebnik <i>oboje</i> (<i>obydwoje</i>)	412
	488. <i>Moc</i> , <i>gros</i> , <i>szereg</i> i... rodzaj nijaki.....	413
	489. <i>Większość</i> , <i>połowa</i> , <i>część</i> i... rodzaj żeński.....	414
	490. Składnia liczebnika <i>pół</i>	414
	491. Składnia wyrażenń ze słowem <i>wpół</i>	415
	492. Składnia liczebnika <i>półtora</i>	415
	493. Składnia liczebników wielowyrzawowych złożonych z liczebnika głównego i liczebnika ułamkowego	415
	494. Liczebniki ułamkowe w połączeniu z liczbą lat	416
	495. Przedziały liczbowe	416
	496. Liczebniki wymagające różnych przypadków.....	417
	497. Uzgadnianie formy przydawki i rzeczownika.....	418
	498. Imiesłowy przysłówkowe – błąd tożsamości podmiotów.....	421
	499. Błąd tożsamości podmiotów – zgodność gramatyczna czy realnoznaczeniowa?	421
	500. Imiesłowy przysłówkowe – błąd nierównoczesności czynności.....	422
	501. Brak zaimka	423
	502. Niepotrzebne zaimki <i>swój</i> i <i>nasz</i>	424
	503. Prawdy ogólne a zaimki dzierżawcze/osobowe.....	424
	504. Niepoprawne użycie zaimka <i>który</i> – odwołania do niewłaściwych słów.....	425
	505. Dwuznaczne użycia zaimka <i>który</i>	426
	506. Błędne użycie zaimka – odwołanie do niewłaściwego słowa.....	426
	507. Błędne użycie zaimka – niepoprawny rodzaj zaimka.....	427
	508. Słowa o różnej akomodacji a zaimki.....	428
	509. Słowa o różnej akomodacji a powtórzone zaimki.....	428
	510. Zaimki a język inkluzywny	429
	511. Skrótowce a forma orzeczenia	432
	512. Składnia w przypadku pytań z przeczeniem.....	434

	513. <i>Nic innego jak</i> , czyli podwójna negacja.....	435
	514. „Podwajanie” niepewności	436
	515. Zbyt liczne przeczenia.....	436
	516. Pozorna niezgodność czasów w czasie przeszłym.....	437
	517. Czas zaprzeszy.....	438
	518. Określenia dotyczące czasu a tryb (nie)dokonany.....	438
	519. <i>Być, zostać a stać się</i>	439
	520. Niepotrzebne zapożyczenia	440
	521. <i>Drugi najzamożniejszy i trzeci najczęstszy</i>	441
	522. Niepotrzebne <i>być</i>	441
	523. <i>Małą literą, od małej litery czy z małej litery?</i>	442
	524. Wyrazy z <i>-kolwiek</i> + orzeczenie.....	442
	525. Dołączanie końcówek osobowych do <i>że-</i>	443
	526. Jak odmawiać <i>Zdrowaś, Maryjo?</i>	444
	527. Homonimia składniowa.....	444
	528. Nagromadzenie wymagań składniowych tego samego rodzaju.....	445
	529. Sąsiedztwo zdań o podobnej konstrukcji.....	446
	530. Sąsiedztwo zdań podrzędnych	447
	531. Brak wyraźnej granicy zdania podrzędnego	448
	532. Niezgodność podmiotu z resztą zdania.....	449

Rozdział 6. Błędy fonetyczne (błędy 533–569)

	533. Czasowniki w pierwszej i drugiej osobie liczby mnogiej	454
	534. Formy trybu przypuszczającego.....	455
	535. Akcent zależny od znaczenia	455
	536. Liczebniki typu <i>czteryście</i> i <i>pięćset</i>	456
	537. Przedrostki a akcent oksytoniczny.....	457
	538. Wyrazy zapożyczone.....	457
	539. Rzeczowniki zakończone na <i>-ika</i> oraz <i>-yka</i>	458
	540. Wybrane nazwy własne	459
	541. Imiona i nazwiska	459
	542. Nazwy geograficzne.....	461
	543. Kuchnia francuska	463
	544. Kuchnia włoska.....	463
	545. Kuchnia hiszpańska.....	464
	546. Pozostałe nazwy kulinarne.....	464

547. Nazwy napojów alkoholowych.....	465
 548. Pivne rozważania.....	465
549. Litery nieme (niewymawiane).....	466
550. Nieuzasadnione litery nieme.....	467
551. Angielski przedrostek <i>e-</i>	467
552. Głoski [dź] i [d-ż].....	468
553. Głoska [f].....	468
554. Wymowa [ji] w dopełniaczu.....	469
555. Głoska [j].....	470
556. Głoska [ł].....	470
557. Głoski [łi] i [ri].....	471
558. Połączenia liter <i>ge</i> i <i>gie</i>	471
559. Niewymawianie spółgłosek podwojonych.....	472
560. Niepotrzebne wymawianie spółgłosek podwojonych.....	473
 561. Inne błędy w wymowie.....	474
562. Wymowa zależna od pisowni.....	475
563. Imiona obce.....	476
564. Nazwiska obce.....	478
565. Imiona o jednakowej pisowni, ale różnej wymowie.....	481
566. Nazwy geograficzne.....	482
 567. <i>Rwanda</i> i <i>Zimbabwe</i>	483
 568. <i>Formuła 1</i> , czyli...?.....	483
569. Inne nazwy własne.....	484

Rozdział 7. Błędy edytorskie (błędy 570–597)

570. Wcięcia akapitowe a odstępy międzyakapitowe.....	487
571. Bękarty i szewce.....	489
572. Wdowy.....	489
574. Dzielenie wyrazów.....	493
575. Podwójne spacje.....	495
576. Brak odstępu między skrótem a cyfrą.....	496
577. Odstęp między cyfrą a literowym oznaczeniem miary.....	497
578. Odstępy wokół dwukropka oznaczającego proporcję.....	499
579. Odstępy wokół znaków działań arytmetycznych.....	499
580. Dublowanie wyróżnień.....	500
581. Rozstrzelenie tekstu (spacjowanie).....	501

582. Wyróżnienia a znaki interpunkcyjne	501
583. Kursywa a wyrazy obce	503
584. Kursywa a obce nazwy własne	504
 585. Witaminy a indeks dolny	504
586. Przedziały liczbowe	505
587. Zapis liczb powyżej 1000	505
588. Ukośnik	506
 589. Ukośnik a symbole i skróty	507
 590. Ukośnik a formy alternatywne	507
 591. Iksatywy	508
592. Asterysk	509
593. Obelisk	510
594. Oznaczenia minut i sekund	510
595. Ditto	511
596. Częste literówki	512
597. Błędy niepodkreślane w Wordzie	514